

Regeringens proposition 1994/95:128

Ändring i telelagen (1993:597), m.m.

Prop.
1994/95:128

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 22 december 1994

Ingvar Carlsson

Ines Uusmann
(Kommunikationsdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i telelagen (1993:597) och i lagen (1993:599) om radiokommunikation. Ändringen i telelagen innebär en utvidgning av möjligheterna att vid tillståndsprövningen för mobila teletjänster tillgripa ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan. Genom förslaget till ändring i lagen om radiokommunikation läggs Försvarets materielverk till de uppräknade myndigheterna Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt i lagens 6 och 9 §§.

Ändringarna föreslås träda i kraft den 1 april 1995.

1	Förslag till riksdagsbeslut	3
2	Lagtext	3
2.1	Förslag till lag om ändring i telelagen (1993:597) . . .	3
2.2	Förslag till lag om ändring i lagen (1993:599) om radiokommunikation	4
3	Ärendet och dess beredning	5
4	Ändring i telelagen	6
5	Ändring i lagen om radiokommunikation	8
Bilaga 1	Promemorians lagförslag	10
Bilaga 2	Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorians lagförslag	11
Bilaga 3	Lagrådets yttrande	12
Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 1994		13

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i telelagen (1993:597),
2. lag om ändring i lagen (1993:599) om radiokommunikation.

2 Lagtext

2.1 Förslag till lag om ändring i telelagen (1993:597)

Härigenom föreskrivs att 12 § telelagen (1993:597) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

När fråga uppkommer om att meddela tillstånd att inom ett allmänt tillgängligt telenät tillhandahålla nya eller väsentligt ändrade mobila teletjänster och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill driva sådan verksamhet, skall prövningen ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan.

Detsamma gäller när det frekvensutrymme som avsatts för en mobil teletjänst utökas eller på annat sätt medger att ytterligare tillstånd meddelas utan att pågående användning begränsas. Inbjudningsförfarandet skall då avse endast det frekvensutrymme som härigenom blivit tillgängligt.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de sakliga grunder som skall tillämpas vid prövning enligt första stycket.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de sakliga grunder som skall tillämpas vid prövning enligt denna paragraf.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1995.

Härigenom föreskrivs att 6 och 9 §§ lagen (1993:599) om radiokommunikation skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

6 §¹

Det krav på tillstånd som föreskrivs i 3 § första stycket gäller inte för Försvarsmakten *eller* Försvarets radioanstalt. Efter hörande av Försvarsmakten beslutar tillståndsmyndigheten om frekvenstilldelning för Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt och om de ytterligare villkor som behövs.

Det krav på tillstånd som föreskrivs i 3 § första stycket gäller inte för Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt *eller för Försvarets materielverk vid verksamhet som Materielverket bedriver på uppdrag av Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt*. Efter hörande av Försvarsmakten beslutar tillståndsmyndigheten om frekvenstilldelning för Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt *och Försvarets materielverk* och om de ytterligare villkor som behövs.

9 §²

Tillstånd att inneha och använda radiosändare skall på ansökan meddelas, om

1. det kan antas att radiosändaren kommer att användas på ett sådant sätt att annan tillåten radioanvändning i Sverige och i utlandet inte riskerar att bli skadligt påverkad,

2. radiosändaren, tillsammans med avsedd radiomottagare, är så beskaffad i tekniskt hänseende att den uppfyller rimliga krav på en effektiv frekvensanvändning och på möjligheten att verka i en miljö som den är avsedd för,

3. det kan antas att användningen inte kommer att hindra sådan radiokommunikation som är särskilt viktig med hänsyn till den fria åsiktsbildningen,

4. radioanvändningen inte kommer att ta i anspråk frekvensutrymme som behövs för att upprätthålla en rimlig beredskap för utveckling av befintliga och nya radioanvändningar, och

5. det kan antas att användningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för

5. det kan antas att användningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för

¹ Senaste lydelse 1994:307.

² Senaste lydelse 1994:307.

Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt.	Försvarsmakten, Försvarets radioanstalt och i den utsträckning som anges i 6 § för Försvarets materielverk.
---	---

Tillstånd att inneha och använda radiosändare för sådana utsändningar som förutsätter att sökanden eller någon annan som sökanden utför sändningsuppdrag åt fått medgivande enligt annan lag eller enligt bestämmelser meddelade med stöd av annan lag, får meddelas endast om sådant medgivande föreligger.

Denna lag träder i kraft den 1 april 1995.

3 Ärendet och dess beredning

Post- och telestyrelsen har i en skrivelse den 25 februari 1994 hos regeringen hemställt att en utvidgning sker av möjligheten i 12 § telelagen att vid tillståndsprövning för mobila teletjänster tillgripa ett särskilt inbudsingsförfarande. Post- och telestyrelsen har samtidigt hemställt om en förändrad rättslig reglering i fråga om styrelsens möjligheter att agera i skilda avseenden i syfte att enklare åstadkomma samtrafik mellan teleoperatörer med tillstånd enligt telelagen (1993:597).

Med anledning av Post- och telestyrelsens framställning har inom Kommunikationsdepartementet upprättats en promemoria med förslag till ändring i 12 § telelagen. Promemorians lagförslag finns intaget som *bilaga 1*. Frågan om en förändrad rättslig reglering rörande samtrafik mellan teleoperatörer kräver fortsatta överväganden och kan komma att tas upp i ett senare sammanhang.

Promemorian har remissbehandlats. En förteckning över remissinstanserna finns i *bilaga 2*. Remissyttrandena finns tillgängliga hos Kommunikationsdepartementet (dnr K94/284/1).

Post- och telestyrelsen har vidare i en skrivelse den 19 oktober 1994 redovisat de sakliga grunder styrelsen tillämpar vid prövningen enligt 12 § telelagen.

Förslaget till ändring i lagen om radiokommunikation är föranledd av försvarsmaktens nya organisation från och med den 1 juli 1994.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 8 september 1994 att inhämta Lagrådets yttrande över förslaget till lag om ändring i telelagen. I Lagrådets yttrande, som finns i *bilaga 3*, har förslaget lämnats utan erinran.

Förslaget till ändring i lagen om radiokommunikation är en självklarhet mot bakgrund av försvarsmaktens nya organisation. Det är vidare

fråga om en ändring av enkel beskaftenhet. Regeringen bedömer därför att lagförslaget är av sådan beskaftenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse (jfr prop. 1993/94:112 s. 14).

Prop. 1994/95:128

4 Ändring i telelagen

Regeringens förslag: Möjligheten i 12 § telelagen att vid tillståndsprövning för mobila teletjänster i vissa fall tillgripa ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan utvidgas till att omfatta inte bara fall när nya eller väsentligt ändrade tjänster tillkommer utan även när befintliga tjänster antingen får utökat frekvensutrymme eller, utan att pågående användning begränsas, tar mindre utrymme i anspråk och frekvensutrymmet på så sätt medger att ytterligare tillstånd kan meddelas.

Promemorians förslag: Överensstämmer i sak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom *AB NordicTel* har tillstyrkt förslaget eller lämnat det utan erinran. *AB NordicTel* pekar på att effektiv konkurrens anvisas som medel för att uppnå telelagens huvudsakliga syfte – att enskilda och myndigheter skall få tillgång till effektiva telekommunikationer till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad. Bolaget hävdar med hänsyn härtill samt med hänvisning till att effektiv konkurrens råder på mobiltelefonimarknaden och att en god tillgång på frekvenser medför avsevärt lägre infrastrukturkostnader att ytterligare frekvensutrymme i första hand bör tilldelas existerande tillståndshavare.

Skälen för regeringens förslag: Tillgången på radiofrekvenser är begränsad. Begränsningen ligger främst i att det med dagens teknik är möjligt att använda endast en liten del av radiofrekvensspektrum och att många radiotjänster kräver stort frekvensutrymme. Eftersom det inte är tekniskt möjligt att bibehålla en rimlig kvalitet på kommunikationen om alla anspråk skall tillgodoses måste det göras någon form av prioritering mellan olika önskemål om tillgång till radiofrekvenser. Lagen (1993:599) om radiokommunikation, som trädde i kraft den 1 juli 1993, innehåller därför krav på tillstånd för att få inneha eller använda en radiosändare. I ett tillståndsbeslut tilldelas sökanden en viss frekvens, vilken får utnyttjas under närmare angivna förutsättningar.

Enligt telelagen krävs tillstånd för att tillhandahålla bl.a. telefonitjänster och mobila teletjänster om verksamheten har en betydande omfattning. För mobila teletjänster, som har abonnentanslutningen uppbyggd på radioanvändning, blir det således fråga om en tillståndsprövning enligt såväl telelagen som lagen om radiokommunikation.

Nya mobiltelefonsystem kommer sannolikt att med tiden introduceras på marknaden. Om det då kan förväntas intresse från flera håll att driva

verksamhet med den nya tjänsten och det samtidigt kan antas att det inte är möjligt att låta alla få plats i frekvensspektrum är en prövning av varje ansökan för sig efter hand inte en lämplig ordning med hänsyn dels till intresset av frekvenseffektivitet, dels till intresset av att få till stånd rimliga konkurrensförutsättningar. I 12 § telelagen anvisas för sådana fall ett särskilt förfarande för att välja ut vilka av flera sökande som skall få tillstånd att driva den nya tjänsten.

Bestämmelsen reglerar det fallet att en ny tjänst skall etableras eller en redan etablerad tjänst skall väsentligt ändras. Däremot saknas bestämmelser för det fallet, att en redan etablerad tjänst får ökat frekvensutrymme eller tar mindre frekvensutrymme i anspråk genom att effektiviteten i frekvensutnyttjandet höjs. Om det tillgängliga frekvensutrymmet i sådana fall skulle medge ytterligare tillstånd och det kan förväntas intresse från någon som inte redan driver sådan verksamhet bör på samma grunder som i fråga om nya eller väsentligt ändrade mobila teletjänster ett inbjudningsförfarande tillgripas avseende det frekvensutrymme som blivit tillgängligt. En bestämmelse härom bör därför införas i telelagen genom att 12 § tillförs ett nytt andra stycke.

På förslag av *Kammarrätten i Göteborg* har i förtydligande syfte vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten i förhållande till promemorians lagförslag.

Vid bedömningen om det frekvensutrymme som blivit tillgängligt är tillräckligt för att medge ytterligare tillstånd bör beaktas bl.a. lagens syfte att enskilda och myndigheter skall få tillgång till effektiva telekommunikationer till lägsta möjliga samhällsekonomiska kostnad och att en effektiv konkurrens anvisas såsom ett medel att uppnå det angivna syftet. I de fall frekvensutrymmet inte skulle visa sig tillräckligt för att medge ytterligare tillstånd ankommer det på Post- och telestyrelsen att i sin frekvensplanerande verksamhet och med stöd av lagen om radio-kommunikation bestämma hur det tillgängliga frekvensutrymmet skall utnyttjas.

Enligt 12 § tredje stycket telelagen får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om de sakliga grunder som skall tillämpas vid prövning enligt denna paragraf. Med anledning av Post- och telestyrelsens redovisning av hur bestämmelsen tillämpas av myndigheten vill regeringen framhålla att de sakliga grunder som skall gälla vid tillämpning av bestämmelsen bör bestämmas mot bakgrund av de syften som lagen skall främja och de medel som lagen anvisar för att uppnå de angivna syftena. Vid denna bedömning bör även de allmänna kvalitetskrav som ställs upp för tillståndspliktig verksamhet enligt 11 § telelagen vara vägledande. Däremot kan sådana urvalskriterier som är bestämda på annat sätt än utifrån lagens syften – t.ex. olika former av auktionsförfaranden och lottdragning – inte anses utgöra saklig grund enligt denna bestämmelse.

Regeringens förslag: Med anledning av att försvarsmakten från och med den 1 juli 1994 har en ny organisation föreslås en del följdändringar i lagen om radiokommunikation som innebär att Försvarets materielverk läggs till de uppräknade myndigheterna Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt i lagens 6 och 9 §§.

Skälen för regeringens förslag: Före den 1 juli 1994 bestod försvarsmakten i fred av mer än 100 myndigheter. De myndigheter, däribland Överbefälhavaren, som enligt förordningen (1983:276) om verksamheten inom försvarsmakten ingick i huvudprogrammen Arméförband, Marinförband, Flygvapenförband och Operativ ledning m.m. (huvudprogram 1-4), slogs från och med den 1 juli 1994 samman till en myndighet benämnd Försvarsmakten (prop. 1991/92:102, bet. 1991/92:FöU12, rskr. 1991/92:337). Vissa av de gemensamma myndigheterna som enligt nyss nämnda förordning ingick i huvudprogrammet Gemensamma myndigheter (huvudprogram 5) blev samtidigt särskilda myndigheter utanför Försvarsmakten. Bland dessa myndigheter ingår såväl Försvarets radioanstalt som Försvarets materielverk.

Lagen om radiokommunikation innehåller bestämmelser om innehav och användning av radioanläggningar samt om användning av radiovågor för kommunikation, m.m. För att här i landet eller på ett svenskt fartyg eller luftfartyg utomlands få inneha eller använda en radiosändare krävs tillstånd enligt 3 § första stycket. Enligt 6 § gällde före den 1 juli 1994 detta krav på tillstånd inte för försvarsmakten. Efter hörande av Överbefälhavaren beslutade tillståndsmyndigheten om frekvenstilldelning för försvarsmakten. Efter omorganisationen omfattar undantaget från tillståndskravet numera, genom en ändring i lagen, vilken trädde i kraft den 1 juli 1994 (prop. 1993/94:112, bet. 1993/94:JuU26, rskr. 1993/94:299), Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt. Efter hörande av Försvarsmakten beslutar tillståndsmyndigheten om frekvenstilldelning för Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt och de ytterligare villkor som behövs.

Det finns behov av att utöver Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt undanta även Försvarets materielverk från lagens krav på tillstånd vid verksamhet som Materielverket bedriver på uppdrag av Försvarsmakten eller Försvarets radioanstalt. På samma sätt som gäller beträffande Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt bör Försvarsmakten höras innan beslut fattas om frekvenstilldelning m.m.

Enligt 9 § första stycket 5 skall tillstånd att inneha och använda radiosändare meddelas, om det kan antas att användningen inte kommer att inkräkta på det frekvensutrymme som behövs för Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt. Även i denna bestämmelse bör Försvarets materielverk tilläggas.

I lagen om radiokommunikation bör därför dels en ändring göras i 6 § av innebörd att lagens krav på tillstånd i 3 § första stycket inte heller

skall gälla för Försvarets materielverk samt att Försvarsmakten skall Prop. 1994/95:128
höras före beslut om frekvenstilldelning m.m. även såvitt avser För-
svarets materielverk, dels en ändring göras i 9 § första stycket 5 av
innebörd att tillstånd meddelas, om det inte heller inkräktar på frek-
vensutrymmet för Försvarets materielverk.

Förslag till lag om ändring i telelagen (1993:597)

Härigenom föreskrivs att 12 § telelagen (1993:597) skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

12 §

När fråga uppkommer att meddela tillstånd att inom ett allmänt tillgängligt telenät tillhandahålla nya eller väsentligt ändrade mobila tele-tjänster och det kan antas att det frekvensutrymme som kan avsättas för verksamheten inte är tillräckligt för att ge tillstånd åt alla som vill driva sådan verksamhet, skall prövningen ske efter ett förfarande med allmän inbjudan till ansökan.

Detsamma gäller när det för en mobil teletjänst som tillhandahålls enligt första stycket kan avsättas nytt frekvensutrymme i en sådan omfattning att det medger ytterligare tillståndshavare. Inbjudningsförfarandet skall i sådant fall avse endast det nya frekvensutrym-met.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de sakliga grunder som skall tillämpas vid prövning enligt *första stycket*.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om de sakliga grunder som skall tillämpas vid prövning enligt denna paragraf.

Förteckning över remissinstanser som yttrat sig över promemorianas lagförslag

Prop. 1994/95:128
Bilaga 2

Efter remiss har yttranden inkommit från Riksdagens ombudsmän, Göta hovrätt, Kammarrätten i Göteborg, Länsrätten i Stockholms län, Justitiekanslern, Post- och telestyrelsen, Banverket, Konkurrensverket, STATTEL-delegationen, Mobilteleleverantörerna, AB NordicTel, Telia AB.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1994-09-15.

Närvarande: f.d. regeringsrådet Magnus Sjöberg, justitierådet Johan Munck, regeringsrådet Leif Lindstam.

Enligt en lagrådsremiss den 8 september 1994 (Kommunikationsdepartementet) har regeringen beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till lag om ändring i telelagen (1993:597).

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Peter Holm.

Lagrådet lämnar förslaget utan erinran.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 22 december 1994

Närvarande: statsministern Carlsson, ordförande, och statsråden
Sahlin, Hjelm-Wallén, Peterson, Hellström, Freivalds, Wallström,
Persson, Tham, Schori, Blomberg, Heckscher, Hedborg, Andersson,
Uusmann, Nygren, Ulvskog, Sundström, Lindh, Johansson

Föredragande: statsrådet Uusmann

Regeringen beslutar proposition 1994/95:128 Ändring i telelagen
(1993:597), m.m.

